

Obsah

POUŽÍVANÉ ZNAČKY A VÝRAZY	14
ČVODEM	15

I Smyčcová technika

1. FUNKCE PRAVÉ PAŽE	19
----------------------	----

Osmnáct částí paže / Přírozená poloha paže / Funkce palce / prostředníku a prsteníku, ukazováku / malíku / Smyčec jako páka / Funkce záprstí / Přímé zápěstí / Funkce předloktí a záloktí.

2. DRŽENÍ SMYČCE A ČINNOST PRAVÉ PAŽE PŘI POMALÝCH SMYČÍCH NA TĚŽE STRUNĚ	27
---	----

Úkoly smyčce / Uchopení smyčce / Nasazování smyčce / Krátké smyky uprostřed smyčce, u žabky, u špičky / Smyky celým smyčcem / Stejněměrná rychlost smyků / Minutové smyky / Pomalá fortissima / Stejněměrná rychlost smyků / Grand martelé.

3. POHYBLIVOST A SOUHYBNOST ČÁSTÍ PRAVÉ PAŽE	36
--	----

Spolupráce všech částí pravé paže / Uvolňování svalového napětí dynamikou, rychlostí pohybů / Cvičení pohyblivosti prstů, záprstí, předloktí / Hra ob strunu / Odrazivost smyčce / Vřetenný pohyb / Cvičení pohyblivosti záloktí / Ševčík, op. 2.

4. ZMĚNY SMYKŮ U ŽABKY	47
------------------------	----

Vliv váhy smyčce / Zvolňování smyku a nadlehčení smyčce před obrátkou u žabky / Vliv rychlosti smyku a gravitace na změnu smyku / Hra s loktem u těla / Hra „s vysokým loktem“ / Hra se „středně vysokým loktem“ / Postup nácvičku obrátek u žabky / „Snižování“ pravé paže.

Legatové přechody na dvou sousedních strunách / Legatové přechody přes více strun / Sedm rovin strun / Zkracování nebo prodlužování smyků při hře přes struny / Legatové přechody z jedné dvojice strun na druhou / Détaché / Tlak na smyčec při dvojjzvucích / Akordy / Pohyb trupu při hře akordů / Přechody détaché na dvou strunách / Pocit souhry pohybů všech částí pravé paže / Přechody smyčce détaché na více strunách / Přechody détaché z jedné dvojice strun na druhou.

6. DYNAMIKA TECHNICKÁ

69

Realizace dynamiky / Pomalý smyk *pp* / Pomalý smyk *ff* / Chvění smyčce při *pp* / Crescendo / Decrescendo / Dynamická vlna / Přechody smyčce mezi kobylkou a hmatníkem / Akcenty ostré a měkké / Střídání silných a slabých tónů.

7. STACCATO

77

Martelé / Grand martelé / Martelé u žabky / Řadové staccato prstové, zápěstní, „z lokte“, smykem / Smyk Viottiho.

8. SALTATO (SMYKY SKÁKAVÉ)

85

Spiccato dlouhé, odrazové, kombinované / Odrazivost smyčce / Staccato volante / Sautillé / Ricochet / Arpeggio-ricochet.

II Hmatníková technika

9. DRŽENÍ HOUSLÍ A POSTOJ PŘI HŘE

95

Normativní poloha houslí při hře a odchylky / Podbradek / Podložka / Držení houslí hlavou a ramenem / Přidržování krku houslí / Pult / Postoj / Poloha levého lokte / Prsty.

Hudební sluch / Citlivost a stabilita sluchu / Vývoj hud. sluchu / Sluchové ústrojí / Fyzikální výklad intonace / Temperované ladění / Poměry kmitočtů / Tóny Tartiniho / Intonace z hlediska psychologického / Harmonický podklad intonace / Vycitování tendencí tónů / Intonace stupnic / Půltóny ve vysokých polohách / Čtyři možnosti intonačního srovnávání / Intonační stabilita / Intonace začátečníků / Technické intonační pomůcky / Zlepšování citlivosti sluchu / Intonace přirozená / Kontrola intonace podle prázdných strun / Intonace tendenci / Intonace temperovaná / Chromatické postupy / Zmenšený septakord / Zvětšený trojzvuk.

11. DOPAD PRSTŮ NA STRUNU

131

4 fáze dopadu prstů / Tlak prstů / Ševčíkův op. 7 / Speciální cvičení dopadu prstů / Citlivost konečků prstů.

12. TRYLEK

136

Zdvih prstů / Tlak prstů při trylku / Dispozice pro trylek / Vířivý trylek / Vibratový trylek / Denní cvičení trylku / Zrychlovaný trylek (Tartini).

13. ZADRŽOVÁNÍ PRSTŮ NA MÍSTĚ A ANTICIPACE HMATŮ (SOUHMATY)

141

Tri důvody pro zadržování prstů na místě / Zvyk zadržovat prsty na místě / Anticipace hmatů na téže struně, na různých strunách, při výměnách poloh / Neanticipujeme při vibratu / Anticipace „těsně přípravná“.

14. HRA V POLOHÁCH A VÝMĚNY POLOH

148

První poloha / Pořadí poloh / Úvod do hry v nové poloze / 4 druhy výměn poloh / Pohyby palce / Tlak prstů / Pomalá a rychlá glissanda / Výměny posuvné / Výměny přehmatné / Výměny průsuvné / Výměny příčné-posuvné, příčné-přehmatné, příčné-prūsuvné / Výměny skokem / Výměny poloh détaché / Cvičení výměn poloh.

15. STUPNICE A ROZLOŽENÉ AKORDY

166

Stupnice a rozložené akordy jednooktávové (elementární), na téže struně, dvouoktávové / Polohové stupnice a rozložené akordy dvouoktávové / Tříoktávové jednoduché stupnice a rozložené akordy, tabulka jejich prestokladů a cvičebních způsobů / Cvičební systém Mostrasův / Chro-

matická stupnice v I. poloze, v polohách, na jedné struně / Chromatické glissando / Návik dvojhmatových stupnic / Oktávové stupnice a rozložené akordy / Prstokladové oktávy / Terciové stupnice / Sextové stupnice / Kvartové stupnice / Rozpínání prstů / Decimové stupnice / Flažolety / Flažoletové stupnice / Přehled flažoletových hmatů / Fleschův systém stupnic.

16. VIBRATO

199

Poloha levé ruky pro vibrato — Tři druhy vibrata / Vyučovací postup při nácviu vibrata / Vibrato příliš volné, křečovitě, příliš rychlé, celým předloktím / Temperament a vibrato / Zvyk vibrovat stále.

III Výrazové složky hry

17. HUDEBNÍ PŘEDSTAVY. ODPOJOVÁNÍ HUDEBNÍCH PŘEDSTAV OD POHYBOVÉ TECHNIKY

211

Tvorba hudebních představ / Rozpojování techniky a výrazu / Vědomé zvýrazňování hry / Napřed představy, potom zvuk / Hudební představové struktury a jejich změny / Citový podklad hudebního žití / Znázornění psychického i technického dění při hře / 5 vrstev hudebního proudu: čtení, hudební představy, emoce, představy o technice, technika / Vzájemné spoje pěti vrstev hudebního proudu / Vyváženost techniky a výrazu / Skladatelská činnost houslistů / Hra jen v představě / Návod k představovému studiu.

18. MELODIE A JINÉ ŘADY TÓNŮ. FRÁZOVÁNÍ

223

Výraz řad tónů / Zpěv jako pomůcka výrazu / Různý charakter řad tónů / Slovní charakteristika citů / Členění řad tónů / Podrobnost členění / Pokyny pro frázování / Způsoby frázování / Vypracování fráze (příklady) / Frázování a smyky / Stejně tóny / Frázování skladeb Bachových / Frázovací praxe.

19. HARMONIE

234

Spojitosť harmonie a citů / Basy / Srozumitelnost harmonie / Tonalita / Alterace a modulate / Charakter tónin / Zvýrazňování hry procitováním harmonií / Hra doprovodů na klavír / Úlohy k zintenzívnění harmonického citu.

Pravidelnost tempa / Rytmus a a metrum se projevuje také dynamicky / Klepání taktu nohou / Zrychlování a zvolňování tempa / Volba tempa / Výchova rytmického citu / Metronom / Rozpor mezi intonací a rytmem / Tabulky cvičebních rytmů / Agogika a rubato / Cvičební přehánění výrazu / Spojení duoly s triolou.

21. DYNAMIKA VÝRAZOVÁ

254

Spojitosť dynamiky s citěním a povahou / Dynamika jako kritérium hudebnosti / Dynamika při frázování / Dynamika a pozornostní zaměření / Procitování dynamiky / Crescendo a decrescendo / Druhy akcentů / Terasovitá dynamika / Pohyby těla při dynamických změnách.

22. BARVA ZVUKU

258

Hobojový témbur / Flautato / Ponticello / Pizzicato / Pizzicato levou rukou / Col legno.

IV Didaktika a doplňky

23. STUDIUM PŘEDNESOVÝCH SKLADEB NA NÁSTROJI

265

Cvičení přehráváním / Opakování a mechanizace / Snaha zlepšovat / Procitování a pozornost / Cvičení změnami tendencí / Postup nácvičku / Tvorba představ o skladbě / Technické propracování / Rytmus skladby / Formování frází / Výraz celků / Změny výrazu (cvičebně) / Udržování nacvičených skladeb / Ševčíkův op. 16

24. UČITEL A UMĚLECKÁ VÝCHOVA

275

Výchova k estetickému citění / Pospolitéj vývoj technický a výrazový / Zrychlování technického vývoje / Stylovost / Podněcování k studiu / 14 rad, jak jednat se žákem / Hudební fantazie / Osobitost / Typy houslistů / Vyrovnávání typů / Výchova k samostatnosti / „Otázková“ a napodobovací metoda / Gramofonové desky a nahrávání / Sólistická výchova houslistů všech typů / Formalismus / Desatero prikázání houslistů.

Skladby klasického období / Rytmus a dynamika klasických skladeb / Skladby J. S. Bacha / Saltato v barokních skladbách / Skladby rokoka / Beethoven / Skladby romantiků / Novoromantické / Impresionismus / Novodobá hudba / Dnešní hudba / Komorní styl / Koncertní styl / Osobité vlastnosti skladatelů / Národnostní rysy skladeb.

26. PRUŽNOST A UVOLNĚNOST HRY

300

Psychika uvolněná a psychika v napětí / Řídící ústředí hudebně psychické / Výchova k psychické uvolněnosti relaxací a koncentrací / Střídání pozornostního zaměření / Poznávání pocitu svalové uvolněnosti pravé paže, levé paže, při přidržování houslí / Prokládání technických míst zpěvnými vložkami.

27. USPOŘÁDÁNÍ DENNÍHO CVIČENÍ

309

Rozehrávání / Opakování / Vícestranná práce / Chut' ke hře / Udržování skladeb v repertoáru / Plánování práce.

28. HUDEBNÍ PAMĚŤ

314

sluchová, zraková, pohybová, citová, logická / Rozhodné tóny / Podobné řady tónů / Memorování opakováním / Memorování bez hry / Vliv pauz / Řízení pozornosti / Činnost „řídícího ústředí“ / Výdrž soustředění / Nežádoucí asociace při cvičení / Pamětní spolehlivost.

29. TRÉMA

324

Projevy ve sféře psychické a tělesné / Příčiny trémy / Snahový komplex / Obavný komplex / Různosměrné tendence volní / Nervy / Podmíněné reflexy / Dvojí trémisté / Subjektivní hodnocení / Odstup svého „já“ / Alkohol / Okamžitá autokritika výkonu / Hra jen pro sebe sama / Uvolněná mysl / Kladný poměr k příštím výkonu / Vnitřní „povýšenost“ / Koncentrace / Dobrá příprava / Předběžné zkoušky / Sebevědomí / Izolace případů trémy / Zdůrazňování kladů / Autosugesce / Výkon bez přípravy / Společnost / Přehled protitrémových prostředků.

30. ÚPRAVA (ADJUSTACE) HOUSLÍ A SMYČCE KE HŘE

337

Struny / Kolíčky / Struník / Hmatník / Kobyłka / Pražec / Podstavec (duše) / Basový trámec / Ladění kolíčky / Čištění houslí / Menzury houslí / Dusítko / Smyčec / Napínání žíní / Kalafunování / „Němá“ housle.

Nasazování smyčce / Hra fug (etud) Corelliho / Hra ob strunu / Hra à la position / Rozbíhavý trylek / Komentář k dopisu.

32. VÝZKUM NADÁNÍ KE HŘE NA HOUSLE

354

Nadání rodičů / Dosavadní život zkoušencův / Zdravotní stav, nervy / Zkouška klidu rukou / Zájem o hudbu / Manuální schopnosti / Smysl pro výšky tónů, pro harmonii, pro rytmus, pro dynamiku a kvalitu zvuku / Paměť / Vazba představ a pohybů / Vazba hudebních představ a notových značek / Vazba citů a zvukových dojmů / Spolehlivost zkoušek hudebního nadání.

33. VYUČOVÁNÍ ZAČÁTEČNÍKŮ

367

Práce s dětmi / „Hudbu“ hned od počátku / Výuka na dnešních LŠU / Nutnost pobídek ke cvičení / Hra z paměti / Oživené vyučování / Výuka dětí předškolního věku, školou povinných, po pubertě.

34. METODICKÝ POSTUP ELEMENTÁRNÍHO VYUČOVÁNÍ HŘE NA HOUSLE 373

Úvodní poznámky / Hra jen na prázdných strunách (č. 1—18) / Pizzicato (č. 19—60) / Arco, první prstoklad, durový (od č. 61) / Druhý prstoklad, mollový (č. 106—124) / Třetí prstoklad, prazcový (č. 125—136) / Čtvrtý prstoklad, se sníženým čtvrtým prstem (č. 137—143) / Pátý prstoklad, se zvýšeným třetím prstem (č. 144—156) / Šestý prstoklad, se sníženým třetím prstem (č. 157—162) / Poloviční poloha (č. 163) / Zvýšená první poloha (č. 164) / Dvojhmaty, hra ob strunu, nátryly, chromatika (č. 165—170) / Pokyny k dalšímu školení.

JMENNÝ REJSTŘÍK

413